

Nro. 51.

**A' FELS. CSASZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indólt Bétsből Pénteken Junius 25 ik napján 1813-dik
esztendőben.

Prussziai Birodalom.

A' Frantzia hadi seregeknek, e' folyó Junius első napján Boroszlóba lett bémarsirozásokról következő tudósítást olvasunk a' Lipsiai újság levelekben: A' Boroszlói Magistratus, *úgymond*, illetén hirdetményt tétetet közönségessé: A' mi leg kegyelmesebb Királyunknak parantsolatjához képest mi fel nem bomlottunk, hanem továbbra is megmaradtunk hivatalunknak folytatásában. — Tegnap reggel 7 órakor a' Frantzia fő vezér Gróf Lauriston (olv. Loriston) a' maga ármádájával városunkba bé jött, és illendő rendelkezései által azt eszközlötte, hogy a' Fr. Csász. Kir. hadi seregek a' leg nagyobb tsendességgel,

's a' leg jobb illendőséggel foglataék el városunkat. Néhány órával későbbén Hr. Generál Gróf *Hogendorp* Eő Excellentiája is a' Fels. Császárnak 's Királynak Generál Adjutánsa, mint városunknak Gubernatorja ide érkezett. — Ezen történetek után legelső, 's leg fontosabb kötelességünknek tartottuk a' városi előjáróknak megegyezésekkel, a' Fels. Frantzia Császár fő hadi szállására deputatusokat küldeni, 's városunkat Eő Csász. Kir. Felsége nagy lelkűségébe és óltalmába ajánlani. Ennek a' deputatióknak nem tsak kegyelmesen meg ígérni méltóztatott Eő Felsége, hogy Boroszlónak minden polgárit 's lakosit, mind személyekre, mind vagyonokra nézve részeltetái fogja a' maga kegyelmességében, hanem hogy igen fájlalni fogná, ha Boroszló városától minden fenyegető veszedelmet el nem fordithatna, mellytől mindazáltal mind addig félni nem lehet, míg a' város lakosi és polgári magokat tsendesen és illendőképen viselik; hanem egyszersmind méltóztatott Eő Felsége megparantsolni, hogy ezen kegyelmes ígérete tétődjön közönségessé. Arra való nézve nem késedelmezünk ezen Felséges parantsolatnak engedelmeskedni, és meg vagyunk győzetteive ezen városnak jó polgáriról és lakosiról, hogy ők tsendes magok viseletek és jó rendtartások által az Eő Csász. Felsége kegyelmességére magokat méltótkka fogják tenni. — Egyszersmind minden kereskedőket és mesterembereket arra kérünk, hogy bóltjaikat és sátorjaikat nyissák fel, hogy annál fogva minden adásvevés ismét szokott folyamatajába mehessen. — *Költ Boroszlóban Sz. Iván Havának 2-ik napján, 1813 eszt.*

A' múlt Majus 7-ik napján, következendő parola parantsolatot küldött a' Fels. Prussziai Király *Fridrik Wilhelm* a' maga ármádájához : „Abban a' verekedésben, *úgymond*, mellynek én szemmel látó tanúja voltam, ti a' ti nagy bátorságtok, allandóságtok, és magatok örömmel való elszánástok által, a' régi Prusszus nevezetre magatokat méltókká tettétek. Veletek való tellyes megeleégedésemmek vegyétek ezen tanúbizonyyságát. Semmi megkülömböztetett érdemet, ha tudtomra leszen, jutalmaztatás nélkül nem fogok hagyni. A' verekedés után a' leg első katoná virtus a' bizodalom, a' jó rend, és az engedelmesség; nints szükségem az én derék vitézimet ezekre inteni. Velünk volt az Isten, 's tovább is velünk leszen. A' mi iparkodásunknak közel lévő jutalmát már is leg szebb reménységgel láutyuk. — Bizonnyal mondhatom tinéktek, hogy kevés napok múlva egy hatalmas segítség leszen mellettünk. Hadakozzatok tovább is Királyotokért, ditsősségtokért, és szabadságtokért, úgy mint az utolsó napokon az én szemeim előtt viaskodtatok, ha ezt mivelitek, bizonyosak lehetünk a' mi majdan nyerendő ditsősséges győzedelmünkről.

A' föld népének közönséges felkeléséről kiadott Kir. Rendeléseknek további folytatása és végzete.

70.) Az eleségbeli gyűjtemények közt, leg elsőben is a' lisztet kell másuvá vinni, vagy elrontani. Az italokat, a' sert, bort, pálinkát kell a' hordóból botsítani.

71.) Az elhagyatandó környékekben a' mal

mokat meg kell égetni, a' kutakat behányani. Az ellenségnek elűzése után, mind a' kutak, mind a' malmok a' Status költségén fognak helyre állíttatni.

72.) Miképen pótolassék ki az illy kerületeknek szenvedett kára a' Státus által, arról egy plánumot kell készíteni, és annak kipótolására az egész Ország lakosi kötelesek fognak lenni.

73.) Az ellenség kezébe esett lovakért és marhákért sohasem adatik kárpótlás. Még akkor is elveszti azt a' tulajdonos, midőn történetből vissza vétetnek. Minden, a' ki azokat ideje korán el nem viszi, magának tulajdonítsa a' kárt.

74.) A' gyümölcstermő fákat levágni nem kell, hanem azoknak érett gyümölcseit le kell rázni, vagy szedni. Minden némű gabonát és búzát, ha közel leszen az éredéshez, meg kell gyújtani. — A' zöld vetéseket a' tartománybeli Kormányozónak világos parantsolatja nélkül le nem kell kaszálni. Az aratás idejéig el lehet az ellenséget hájtani.

75.) A' Posta tiszték a' posta lovakkal együtt, a' tartománybeli tanácsosok, a' kormány székek, minden kormányozó tisztviselők, Orvosok, patikáriusok, kéz orvosok, fürdősök, orvosló szereikkel 's eszközeikkel együtt midannyiszor távozzanak el, valamennyiszer a' kerületeknek Kommandásai, a' hátra maradt sok betegekre nézve más rendelést nem tesznek.

76.) Minden halászoikat, révészeket, hídvi-gyázókat s. a. t. az ellenségnek közelgetésekor meg kell inteni, hogy hajóikat, hídasaikat, és

hídjaikat a' tartománybeli Kormányozónak első parantsolatjára égezzék meg.

77.) Mellyre nézve minden hídaknál, réveknél bizonyos tisztek alatt, felkelő fegyveres népből egynéhány számú emberek állítatnak ki, a' végre, hogy ezen rendelkezésnek eszközzésére vigyázzanak.

78.) A' ki az ellenségnek valamelly által gázló helyet vagy útat mutat, akár férfi akár asszony legyen, agyon lövetik. A' ki azt kénstelenségből miveli, mivel áthatatlanúl viseli magát, számadásra vonattasson, és mindenütt elmelöltessen; sőt az illy ember köteles leszen azt megmutatni, hogy ő azt kényszerítésből mivelte.

79.) A' midőn valamelly várost, avagy kerületet az ellenség olly véletlenúl megtámad, és elfoglal, hogy annak lakosai el nem szabadhatnak, ilyen esetben minden tisztviselők eloszlatnak, és senki sem köteles ezeknek engedelmeskedni. — Senkinek sem szabad, halálos büntetés alatt az ellenségnek megesküdni. Hogyha erőszakkal kényszerítettik arra, annak bétellyesítésére senki sem köteles. Ha valamelly hírnek kimondására kényszerít valakit az ellenség, köteles azt elhagatni, a' mit tud. — A' ki az ellenségnek bérohanása után alkalmatosságot talál az elszökésre, azzal élni köteles.

A' Városokról.

80.) Minden megerőssített, vagy akármelly védelmezésre alkalmas városban, általán fogva minden polgárok a' katona Kommandáns rendelkezése alatt légyenek, és az illy városokba minden halasztás nélkül illy katona Kommandánsokat

küldjenek a' katona Kormányozók. A' városok kötelesek lesznek rendes és tüzelő fegyverrel fel fegyverkezett felkelő kompániákat kiállítani; ezt mivelni kötelesek a' sík földön fekvő faluhelységek is. — Minden mészárosoknak és serfőzőknek lóra kell ülni.

81.) Mivel a' városokat nem lehet úgy elrontani, vagy elpusztítani, mint a' falukat: annál inkább kötelesek azok az ármádának, a' tartománybeli őrző seregnek, és a' felkelő föld népnek fegyvert, munitziót, és öltözetet szolgáltatni. — Ennekfelette kötelesek az ellenség életét megsúlyosítani, minden rendelkezéseinek erőszakkal ellentállani, annak semmi adót nem fizetni, semmiét másuvá nem szállítani, semmivé tenni, azt mindenben megkárosítani, magánossan megölni. Azokat a' városokat, mellyek e' részben magokat megkülönböztetik, a' békesség megléte után különös megkülönböztetéssel meg fogom én, és az Ország is jutalmaztatni.

82.) A' tartománybeli Kormányozók fogják megparantsolni, mennyi lántsa, 's egyéb fegyver adattassék a' fegyveres tárankból a' felkelő földnépnek.

83.) A' lovakat, magazinumokat s, a. t. szinte úgy kötelesek a' városok másuva szállítani, mint a' faluhelységek.

84.) A' nemzeti vagy polgári gárdistáknak formáltatása az ellenség befolyásával és igazgatása alatt, gyalázatos számkivettetésnek büntetése alatt megtiltatik. Nem annyira ártalmas, ha a' zabolátlan gaz népnek fesletségére engedelem

adatik, mintha az ellenség a' tsata mezőn minden hadi népével parantsol.

85.) Az ellenség által elfoglalt városban mindenféle játékok, bálók és közönséges mulatságok megtiltatnak. Egy papnak sem szabad azon idő alatt, különös engedelem nélkül a' házassági életre lépni akaró személyeket öszve párosítani.

Szüségtelennek tartom az én hív jobbágyimat a' jelenvaló rendelkezések szoros megtartásokra különösen serkengetni. — Minden, a' mit magam körül szemlélek, zálog gyanánt van az én népemnek maga Királyához, 's hazájához való szeretetéről, bizodalmaról, és engedelmes-ségéről. — Minden Statusbeli előjáróknak, papoknak, és ezen közönséges felálló nép Kom-mendánsainak szoros kötelességekben fog állani, különösen arra vigyázni, 's arra gondot tartani, hogy ezen rendelkezések bétellyesítésekre szorossan vigyázzanak, hogy süségtelenül senkit meg ne károsítsanak, senki a' maga kötelességét tellyesíteni el ne mülassa, a' mi az ellenség ellen élet óltalom gyanánt van, ártalmas zabolát-lanságra ne fajúljon.

Az én hív jobbágyim bétülletes érzékenységebe bízom, hogy e' kettőt egymással öszve nem zavarják. Jól tudják érzik ők azt, hogy minden szokatlan intézetek, mellyek által a' magánosoknak tulajdona veszedelemben foroghat, atyai szívemnek fájdalmára vagyon; következésképen, hogy meg vagyok arról győzöttetve, hogy egyedül ezen eszközök által lehessen a' nagyobb jót, a' tsendességet, a' bölldogságot, 's a' mástól való

függetlenséget meg nyerni, bírtak engemet a' jelenvaló szükség idején ezen rendelkezésnek kiadására. — Az ily népet, 's az ily iparkodást szokta az Isten megáldani, — *Költ Boroszlóban, Sz. György Havának 21-ik napján, 1813-ik esztendőben.*

Fridrik Wilhelm.

A' Norimbergai Correspondens nevű újság leveleknek írója, újság levele' 161-ik darabjának 672-ik lapján azt jegyzi meg, hogy midőn ezt a' Prussziai Királytól kiadatott rendelkezéseket Drézdában lévén megolvasta volna *Napoleon Császár*, megmosolyodott, 's azt mondotta, hogy nem az ily gyűlevés népben, hanem a' jó rendbe szedett, és uralkodó fejedelmét szerető hív hadi seregekben álljon az Ország bátorsága, és ellenségein való győzedelme.

Hadi Történetek.

Az e' folyó Juniusnak 4-ik napján a' Prusszus Generál Lajtnant, *Bülow* corpora, és a' Reggiói hertzeg (*Marsal Oudinot*) osztály serege közt Luckau mellett esett verekedés következő módon íratik le a' Berlini Correspondensnek 8-ik Juliusi darabjában :

Az a' mintegy 50 ezer főből álló ellenséges corpus, melly a' Reggiói hertzeg vezérlése alatt felső Luzatziában a' fekete Elster folyóvíz mellett állott vala, Sonnenwald felé előbbre nyomúlván a' Generál Lajtnant *Bülow* corpusáuk külső őrállóit tegnapelőtt megtámadta, minekelőtte az magát a' *Borstel* és *Boyen* brigadájával öszve kaptsolhatta volna. — Generál-Lajtnant *Bülow* Lukkaut maga előtt hagyván, néhány alkalma-

tos tetőkre állott, az ellenség azon város, és az abban volt őriző katonák ellen ment, és számos gyalogsággal annak falaira és kapujára rohant. Vakmerő módon védelmezte magát az abban volt katona őrizet, nagy veszteséggel vissza verte az ellenséget, mellyre nézve a' városnak egy részét, és a' külső várost gránátokkal meggyújtotta az ellenség. Azomban a' Gen. Lajt. *Bülow* parancsolatjára, az egyesült Prusszus-Orosz lovasság *Oppen* Generál-Major vezérlése alatt az ellenség jobb szárnyára rohant, annak lovasságát széllyel szorta, néhány karrékba űzte, 's annál fogva megfutamtatta; számos ellenséget levagdaltatott, egy haubitzáját, 's két ágyúját elnyerte. Ez a' fényes megtámadás és a' gyalogság vitéz bátorsága az ellenséget hátra nyomta, és azon verekedés, melly dél előtt 10 órakor kezdődött, 's esteli 9 óráig tartott, a' mi hadi népünknek nagy dicsőségére szolgált, annál inkább, mivel csak három brigáda volt a' tűzben.

Az ellenség vesztesége 2500 emberre tétetik, a' tsata mező, a' megégett külső várossal, és az abban volt Frantzia sebes katonákkal borzasztó tekintetre adnak alkalmatosságot. — A' stafétának elindulása előtt már 500 ember fogattott el az ellenség közzül, és azután is sokakat fogtak el a' szabad vadász és könnyű seregek. Azt beszéllik a' fogságba estek, hogy nagy szükségét szenved a' Frantzia ármáda."

„A' Berlini derék lakosok, így szólnak továbbá a' tudósítók, arról fognak ezután gondoskodni, hogy a' mi vitéz seregeink semmi szükségét ne lássanak, 's következésképen vig szív-

vel űzzék az ellenséget. — Késő este a' Kommandirozó Generális *Borstel* Generál Majorral, és *Boyen* Obersterrel magát öszve tsatolta. Az ellenség *Sonnenwalden* által vissza marsirozik oda, a' honnan jött, és keményen űzettetik *Borstel*, *Oppen*, és *Harpe* Generálisoktól.

A' Hoyerswerda mellett Majus 29-ik napján esett tsatáról illyetén tudósítást iktattatott bé egy szabados vadász katona: „Tegnap, úgymond kemény verekedés vólt Hoyerswerda mellett, mellyben tsak 5 vagy 6 száz emberből álló két stutzos és vadász brigadák vóltak jelen a' Gen. Lajt. *Bülow* corpusától, azokon a' Kozákokon kívül, a' kik legelsőben az ellenséget megtámadták. Mi már két falut, úgymint *Bergent* és *Seidenwinkelt* foglaltunk el, az ellenség táborhelyét is elvettük, midőn értésünkre esett, hogy nagyon megerősítették magokat a' Frantziák.

„Minekutánna egy kevésbé hátrább vontuk és megerősítettük vólna magunkat, ismét nagy hurra kiáltással előre nyomúltunk, ismét hátrább nyomtuk, és a' Hoyerswerda előtt vólt sántzaikba hajtottuk az ellenséget: még is tanátsosabnak tartottuk az ellenség nagyobb erejének engedni, attól félvén, hogy annak tsapatja jobb szárnyunkra rohan. Veszteségünk tsekély vólt, közzüllünk senki el nem esett, és tsak 17-en sebesítettek meg. Mivel az ellenség sorai egymás mellett szorossan állottak, és ágyúink is jól szolgáltak, ők sokkal többet szenvedtek, a' mint mondják, 600 emberre ment az ő veszteségek.

Az Albis folyóvíz alsó részéről.

A' Hamburgi 8-ik Juniusi tudósítások azt tartják, hogy azon városnak mostani fő Kormányozója az Eckmühli hertzeg (Marsal Davoust) egy végzést hirdettetett ott ki, melly szerint *Hamburg* városára, rossz magaviseletéért, 48 millióból álló rendkívül való hadi adot vettetett, melly summát e' folyó Juniús 15-ik napjától kezdvén, egy hólnap alatt egészen le kell fizetni.

A' 6-ik Juniusi Hamburgi tudósítások után azt írják a' Berlini Zsurnálban, hogy azon városban tellyes tsendesség legyen, és hogy semmi okok nints attól félni, hogy az megháboríttassék. Hanem még is megvaliyák azt, hogy a' requisitiók és contributiók nagyon súlyósak legyenek, de hogy a' miat lehet, azoknak eleget tesznek. — Egy különös ítélőszék fog ottan felállítatni, melly azon városnak eleve való sorsát meghatározni fogja.

Az alatt, hogy a' Frantziák a' múlt Május hólnap közepén *Hamburg* alatt állottak, és az azon város előtt fekvő *Albis* folyóvíz szigetjeit, nevezetesen a' *Wilhelmsburg*it ottan ottan megtámadták, 's végtére el is foglalták, azon iparkodott az ellenség, hogy az *Albis* és *Ailer* folyóvizek közt hátúl a' Frantziákat nyughatalankodtassák. Ezen végből Orosz Generál-Lajtnant *Gróf Wallwoden* az *Albison Nostitz* fő Strázsamestert által is küldötte, a' ki azon hólnap 12-ik napján *Amelingshausen* mellett, a' *Lüneburg*ból *Soltauba* vivő úton 140 olly *Douanier*sekre (olv. *Düanier*) az az, vámosokra, vagy vámszedőkre bukkant, a' kik újebben a' vám-

szedő lineának vonásában foglalatoskodtak. Az ő őrizetjekre ugyan mind gyalog mind lovas katonák adattak; de ezeket az utolsóbbakat mingyárt elűzték, hanem az elsőbbek a' közel lévő erdőben húzván magokat egynéhány Kozakot megöltek és meg is sebesítettek. E' meg lévén, Fő Strázsamester *Nostitz* el foglaltatta, 's abban az ellenség gyalogságát rész szerént megölette, rész szerént sebbe ejtette, 120 embert elfogatott. — A' fogságba esett Frantziák közt egynéhány fegyveres asszony is találtatott, a' kiknek egyike egy *Bashirest* halálosan megsebesített a.) Néhány napok után ismét által ment Fr. Strázsamester *Nostitz* az Albison, Celléig előbre nyomult, az ellenség külső strázseit Burgdorfon túl űzte, és Soltaun által Rothenburgig marsirozván Uizenben, az ellenség szeme lattára kasszájokat elvette, 's avval a' fő hadi szállásra szerentsés-sen vissza ment.

---

a.) A' *Bashiresek* az Orosz birodalomhoz tartozó Azsia részében az Orenburgi helytartóságban *Casan's Astrakan* mellett és az Urali hegyek közt lakó vadde szabad emberek, tulajdon constitutiójok van, nemesek is sokan vannak köztök, jószágokkal is bírnak, az Orosz Császárnak semmi adót nem fizetnek hanem mint a' Kozákok és Kalmukok, háború idején fegyverekkel szolgálnak, jó lovasok, és olly gyakorlottak a' nyíllal való lövöldözésben, hogy avval a' levegőbe repülő madarakat is le tudják lőni.